
ISSN 2312-6353

НАУКОВИЙ ВІСНИК

ДРОГОБИЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Серія “ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ”
МОВОЗНАВСТВО

№ 11 2019

Дрогобич

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 20653-10473р

*Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет за рішенням вченої ради
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 7 від 27.06.2019 р.)*

УДК 001(051)
Н 34

Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія:
«Філологічні науки» (мовознавство) : Збірник наукових праць. – Дрогобич, 2019. – № 11. – 184 с.

Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія:
«Філологічні науки» (мовознавство) внесено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть
публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук відповідно
до Наказу Міністерства науки і освіти України № 1081 від 29.09.2014 р.

*Журнал включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus International (Республіка Польща).*

Сайт видання: www.ddpu-filolvisnyk.com.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Максимчук В. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури, Національний університет
«Острозька академія»

Члени редколегії:

Венжинович Н. Ф., доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови, Ужгородський національний
університет

Демська О. М., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

Іваночко К. М., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, Дрогобицький державний
педагогічний університет імені Івана Франка

Котович В. В., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання
у початковій школі, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Кушлик О. П., доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови, Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка

Мацьків П. В., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови, Дрогобицький державний
педагогічний університет імені Івана Франка

Федурко М. Ю., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання
у початковій школі, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Яремко Я. П., доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови, Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка

Гадомський Олександр, доктор філологічних наук, доктор габлітований гуманітарних наук в області мовознавства
(Варшавський університет), професор, завідувач кафедри білоруських та українських досліджень, Інститут славістики,
Опольський університет (Ополе, Польща)

Krasowska Helena (Красовська Хелена), професор, доктор габлітований, Інститут славістики Польської академії наук
(Варшава, Польща)

Kuczyńska-Koschany Katarzyna (Кучинська-Косхани Катаржина), професор, доктор габлітований, Університет імені
Адама Міцкевича в Познані (Познань, Польща)

Nabytowycz Ihor (Набитович Ігор), професор, доктор габлітований, Університет Марії-Кюрі Склодовської в Любліні
(Люблін, Польща)

Nowacki Albert (Новацкі Альберт), доктор гуманітарних наук, Інститут літературознавства, Люблінський католицький
університет імені Яна Павла II (Люблін, Польща)

Próchniak Paweł (Пручняк Павел), професор, доктор габлітований, Педагогічний університет імені Національної комісії
з освіти у Кракові (Краків, Польща)

Siergiej Kowalow (Ковальов Сергій), професор, доктор габлітований, Університет Марії-Кюрі Склодовської в Любліні
(Люблін, Польща)

ЗМІСТ

Борбенчук І. М. МЕТАФОРА І МЕТОНІМІЯ У СТРУКТУРІ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ КАТУЛЛА.....	5
Борисов О. О. СЕМАНТИЧНА СТРУКТУРА ЛЕКСЕМИ <i>FREEDOM</i> У БРИТАНСЬКІЙ МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ (НА МАТЕРІАЛІ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РОМАНУ ДЖОРДЖА ОРВЕЛЛА «1984»).....	9
Бороденко Л. М. ГРАФІЧНІ ІНШОМОВНОСТІ В СУЧАСНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ Й ОБРАЗ АВТОРА НА МАТЕРІАЛІ ПАРОНОРМАЛЬНОГО РОМАНУ Ю. АНДРУХОВИЧА «КОХАНЦІ ЮСТИЦІЇ»	14
Волгіна О. О. ДИНАМІКА МЕНТАЛЬНОЇ СТИЛІСТИЧНОЇ МОДЕЛІ «PEJORATIF» У СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ.....	18
Гаврилова І. М., Садовська Ю. В. КАТЕГОРІЯ ВИЗНАЧЕНОСТІ І НЕВИЗНАЧЕНОСТІ У НІМЕЦЬКІЙ І УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ.....	23
Голубенко Н. І. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВІДТВОРЕННЯ МОВНИХ РЕПРЕЗЕНТАЦІЙ ЕТНОКУЛЬТУРНО МАРКОВАНИХ КОНЦЕПТІВ.....	28
Гунчик І. О., Андрієвська В. В. ТЕХНОЛОГІЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО СКОРОПИСУ У НАВЧАННІ УСНОГО ПОСЛІДОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ.....	32
Gusar A. V. MYTHOLOGICAL CONCEPT <i>SUNGOD</i> IN ENGLISH, SWEDISH AND SLAVONIC SONG DISCOURSES.....	36
Дольник І. М. ФОНЕТИЧНІ АСПЕКТИ МОВЛЕННЄВОГО ВПЛИВУ В СУЧАСНОМУ АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	42
Дядюра Г. М., Кухарєва-Рожко В. І. КОМУНІКАТИВНО-СТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ СИНТАКСИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ ОДНОРІДНОСТІ В НАУКОВОМУ ТЕКСТІ.....	46
Коваленко А. М., Багацька О. В. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ ПРОСТІР ЕТНОКУЛЬТУРНИХ АНТРОПОНОМІНАЦІЙ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ.....	52
Ковальчук М. В., Ющишин Л. І. СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВАЛЕНТНО ЗУМОВЛЕНИХ ПРЕДИКАТАМИ ДІЇ, ПРОЦЕСУ ТА СТАНУ ОБ'ЄКТНИХ СИНТАКСЕМ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Ю. МУШКЕТИКА «ЯСА»).....	57
Ковтун О. В., Гончаренко А. А. ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИКИ АВТОРСЬКОГО НАРАТИВУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ РЕЧЕНЬ З ІНВЕРСІЙНОЮ СТРУКТУРОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ).....	62
Костюк М. М., Чугай А. О. ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНИХ ФРАНЦУЗЬКИХ НАУКОВИХ СТАТЕЙ.....	67
Крижко О. А. НЕВМОТИВОВАНІ ЗООНІМИ ЯК СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ НАЇВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ.....	72
Лепетюха А. В. ТИПИ ТА СТРАТЕГІЇ АВТОРСЬКОЇ МОВНОЇ ГРИ У ПРОЦЕСІ КАУЗАЦІЇ КОНСТРУКЦІЙ ІЗ СИНТАКСИЧНОЮ СИНОНІМІЄЮ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ ХХ-ГО СТОЛІТТЯ).....	77
Лілік О. О., Сазонова О. В. АНТРОПОНИМИ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ ГАЛИНИ ПАГУТЯК (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНІВ «УРІЗЬКОГО ЦИКЛУ»)	83
Лютянська Н. І. ПОЛІКОДОВІСТЬ ЯК ОЗНАКА АНГЛОМОВНИХ МАС-МЕДІЙНИХ ТЕКСТІВ.....	88
Maksimov S. E. GRAMMATICAL DIFFICULTIES OF CONSECUTIVE AND SIMULTANEOUS INTERPRETING.....	93

Мельник Т. П. ТЕРИТОРІАЛЬНО МАРКОВАНА ЛЕКСИКА У СЛОВНИКАХ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ.....	99
Mykhaulyenko V. V. THE LOAN LEXEME AT THE CROSS-CULTURAL JUNCTURE.....	103
Монастирська Х. Р. АЛЕГОРЕМА ЯК МОВНО-ЕСТЕТИЧНА КАТЕГОРІЯ (НА МАТЕРІАЛІ ПОСТМОДЕРНОГО УКРАЇНСЬКОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ).....	108
Павельсва А. К., Асауленко В. В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КІНОФІЛЬМУ "BRIDGET JONES'S DIARY" З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ.....	114
Приймак Д. М. ПРИКМЕТНИКИ З КОМПОНЕНТАМИ <i>-ВИДНИЙ, -ПОДІБНИЙ</i> В УКРАЇНСЬКІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДНОМУ СЛОВНИКАРСТВІ.....	118
Рижа У. В. ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТОЧКИ ЗОРУ У СПЕКТРІ ПРОВІДНИХ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ТА МОВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	125
Savina Yu. O. ANALYZING LINGUOCOGNITIVE OPERATIONS OF MAPPING AT THE STAGE OF PRE-TRANSLATION ANALYSIS OF THE COMIC TEXTS (BASED ON THE PROSE BY J. K. JEROME AND O. HENRY).....	129
Стецик М. С., Баранська С. В. «УСЯ УКРАЇНА – СУЦІЛЬНИЙ МАЙДАН» (ЗНАКОВИЙ ТОПОНІМІКОН ПОЕЗІЇ МАЙДАНУ)	133
Турківська В. Р., Вирста Н. Б., Рокіцька Н. В. НОВІТНІ АНГЛІЦИЗМИ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ (НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ ЖУРНАЛІВ «DER SPIEGEL» ТА «УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ»).....	140
Угненко К. С. ПРЯМА МОВА ЯК ЗАСІБ ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ В РОМАНІ Ю. ЯНОВСЬКОГО «ВЕРШНИКИ».....	145
Черник О. О. ІДІОСТИЛЬОВА СВОЄРІДНІСТЬ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ КАРТИНИ СВІТУ ДЕНА БРАУНА.....	150
Шафігуліна В. О. ВІДТВОРЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ГАЛУЗЕВОЇ СУБКУЛЬТУРИ В ПЕРЕКЛАДІ КІНЕМАТОГРАФІЧНИХ ТВОРІВ.....	155
Швець Т. А. КОЛІРНА ПАЛІТРА МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ НІМЕЦЬКОЇ НАРОДНОЇ КАЗКИ.....	160
Шовкопляс Ю. О. АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ ІСПАНСЬКОЇ НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ США (ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ)	167
Шугаєв А. В. МЕДІА-ДИСКУРС У МЕЖАХ КРИТИЧНОГО ДИСКУРС-АНАЛІЗУ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ.....	172
РЕЦЕНЗІЇ	
Зимомря М. І. ПРО РОЛЬ УКРАЇНОМОВНОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ В КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.....	177
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	180

УДК 811.112.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2663-6042.11.2019.175435>

НОВІТНІ АНГЛІЦИЗМИ В СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ (НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ ЖУРНАЛІВ «DER SPIEGEL» ТА «УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ»)

Турківська В. Р.

Тернопільське територіальне відділення МАН України

Вирста Н. Б., Рокіцька Н. В.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

У статті досліджено адаптацію, функціонування та специфіку вживання англіцизмів у сучасній німецькій та українській пресі. Проаналізовано 1350 англіцизмів (tokens), які отримані методом суцільної вибірки з журналів «Der Spiegel» та «Український тиждень». На цій основі укладено реєстри англійських запозичень загальною кількістю 950 одиниць (types). Здійснено різнобічне вивчення новітніх англіцизмів в німецькій та українській пресі; уведено в науковий обіг значний за обсягом матеріал. У розвідці вперше зафіксовано процес запозичення новітніх англіцизмів у німецьку та українську мови через пресу на сучасному етапі, класифіковано їх за тематичними принципами, визначено їхню частоту вживання, подано структурну та лексико-семантичну характеристику.

Проведено зіставний аналіз англіцизмів у журналах «Der Spiegel» та «Український тиждень», установлено спільні й відмінні риси німецьких та українських англіцизмів на лексичному, графічному та морфологічному рівнях. З'ясовано, що англіцизми в німецькій пресі, як правило, зберігають свій оригінальний варіант правопису, тоді як в українській пресі відбувається перехід від латиниці до кирилиці. Запозичення передаються найчастіше українськими літерами з урахуванням звучання англіцизму. Існує низка правил написання іноземних слів в українській мові, під які підпадає значна частина англіцизмів, що функціонують в журналі «Український тиждень».

Визначено, що аналізовані в журналах «Der Spiegel» та «Український тиждень» англіцизми належать до різних частин мови, найчисельнішу групу серед яких становлять іменники.

Підсумовано, що загалом процеси адаптації англіцизмів у двох різних неспоріднених мовах є подібними. Ці подібності виражаються як на лексичному, так і частково на морфологічному рівнях. Відмінним є процес пристосування до графічних норм мови-реципієнта, оскільки англіцизми легше інтегруються в німецьку мову (вони майже не змінюють початкової форми), що зумовлено належністю німецької та англійської мов до однієї мовної сім'ї.

Ключові слова: англіцизм, адаптація, преса, іменник, граматичний рід, артикль.

Turkivska V. R., Vyrsta N. B., Rokitska N. V. New anglicisms in Modern German and Ukrainian periodicals (based on magazines "Der Spiegel" and "Ukrainsky tyzhden"). Adaptation, functioning and specific usage of anglicisms in modern German and Ukrainian periodicals is studied in the article. 1350 tokens taken from the magazines "Der Spiegel" and "Ukrainsky tyzhden" by a continuous sampling method are analysed. On this basis, the registries of English borrowings in a total amount of 950 types are compiled. Versatile investigation of the newest anglicisms in German and Ukrainian periodicals is carried out; a considerable amount of new material is introduced into a scientific usage and analysed. For the first time, the process of borrowing newest anglicisms into German and Ukrainian through the periodicals at present stage is recorded; thematic classification of anglicisms is accomplished and their frequency of usage is determined; structural and lexico-semantic description of the analyzed lexemes is presented in our investigation.

Comparative analysis of anglicisms in the periodicals "Der Spiegel" and "Ukrainsky tyzhden" is carried out, common and distinctive features of German and Ukrainian anglicisms on the lexical, graphical and morphological levels are determined. It is found out that in the German press anglicisms, as a rule, preserve their original spelling, whereas in the Ukrainian press there is a shift from Roman alphabet to Cyrillic. The borrowings are most frequently conveyed by Ukrainian letters considering the phonation of an anglicism. There is a set of rules for writing foreign words in the Ukrainian language, under which a large number of anglicisms in the periodical "Ukrainsky tyzhden" fall.

Anglicisms, analyzed in "Der Spiegel" and "Ukrainsky tyzhden", belong to different parts of speech, the most numerous group among which are nouns. It may be stated that the processes of adapting

Anglicisms in two different unrelated languages are similar in general. These similarities are expressed on lexical and partly on morphological levels. The process of adjustment to graphic norms of recipient language is different, since anglicisms can be easily integrated into the German language and it is characteristic that they almost don't change their initial form, so far as German and English languages belong to one and the same language family.

Key words: anglicism, adapting, periodicals, noun, grammatical gender, article.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Хвиля масового запозичення англіцизмів у німецьку мову розпочалася із середини ХХ ст., коли після Другої світової війни інтерес до Америки та Британії значно зріс. В українську мову англіцизми почали проникати в кінці минулого століття після розпаду Радянського Союзу та утворення незалежної української держави, яка проводила самостійну політику і співпрацювала з англомовними партнерами. Сьогодні англіцизми є невід'ємною частиною словникового складу сучасної німецької та української мов і поширюються на різні сфери суспільного життя. Актуальність нашої наукової розвідки зумовлена необхідністю всебічного вивчення новітніх запозичень з англійської мови, що вживаються в сучасній німецькій та українській пресі, та практичною потребою аналізу їхніх особливостей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Одним з перших функціонування англіцизмів у німецькій пресі досліджував мовознавець Б. Карстенсен. У своїй праці «Amerikanismen der deutschen Gegenwartssprache» вчений розглядає запозичення на основі німецького журналу «Der Spiegel» у 1963–1964 рр. [3]. «Der Spiegel» як джерело для аналізу англіцизмів продовжував використовувати лінгвіст В. Янг. Цей науковий доробок охоплює ширші часові межі, а саме: 1950-ий, 1960-ий, 1970-ий та 1980-ий роки [9]. С. Купер визначала особливості англіцизмів у складі оголошень, уміщених у журналі «Der Spiegel» у період 1980–2001 рр. [6]. Дослідження англіцизмів за матеріалами журналу «Der Spiegel» сучасної пори ще не проводилось.

Не оминули увагою лінгвісти й ролі англіцизмів в українській публіцистиці. Зокрема, етапи і ступені адаптації англіцизмів у пресі ХХ–ХХІ ст. вивчала Л. М. Архипенко [2]. Тексти статей журналу «Український тиждень» на предмет використання в них англіцизмів не були предметом спеціальних комплексних досліджень. Також відсутні наукові праці, присвячені порівняльній характеристиці англіцизмів, що функціонують в обох журналах – «Der Spiegel» та «Український тиждень».

Формулювання мети і завдань статті. Мета роботи – дослідити адаптацію новітніх англіцизмів у сучасній німецькій та українській пресі.

Для досягнення поставленої мети у процесі дослідження необхідно виконати такі основні **завдання**:

- з опертям на опрацьовану наукову літературу розкрити поняття «англіцизм»;
- проаналізувати особливості графічної та морфологічної адаптації англіцизмів у німецькій та українській пресі, зокрема рід, утворення множини та структуру;
- провести зіставний аналіз німецьких та українських англіцизмів у пресі й установити спільні й відмінні риси німецьких та українських англіцизмів на лексичному, графічному та морфологічному рівнях.

Об'єктом дослідження є новітні англіцизми, що функціонують у сучасній німецькій та українській

пресі. Предмет дослідження – особливості вживання, графічна, морфологічна адаптація їх у сучасній німецькій та українській мовах. Матеріалом для дослідження послуговували 1020 та 350 англіцизмів (tokens), отриманих методом суцільної вибірки відповідно з журналів німецького та українського видань «Der Spiegel» (Nr. 37/9.9.2017) та «Український тиждень» (№ 44(572) 2-8.11.2018). На цій основі укладено реєстри англомовних запозичень загальною кількістю 750 та 198 одиниць (types) відповідно.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному мовознавстві досі немає єдиного визначення поняття «англіцизм», оскільки цим поняттям можна об'єднати дуже багато різних мовних одиниць. У словнику за редакцією Дудена подано таку дефініцію цього терміна: «англіцизм – це перенесення характерного для британської англійської мови мовного явища в неанглійську мову»¹ [4, 135]. Феномен англіцизму охоплює широкий спектр «лінгвістичних одиниць, починаючи з морфем і закінчуючи фразами, які використовуються німецькою мовою і про форму та зміст яких можна сказати, що вони походять з англійської» [5, 131]. Більшість визначень базуються на формі і, можливо, значенні або генетичному походженні запозичених одиниць. Досить вирішальними для них є фонетичні, графічні, семантико-лексичні та граматико-морфемні риси.

Таким чином, для нашого дослідження важливо з'ясувати, чи можна за зовнішньою формою встановити, що слово запозичене з англійської мови. Тому за основу беремо визначення Д. Шютте, що «англіцизм – це мовний знак, який повністю або частково складається з англійських морфем, незалежно від того, чи має він одне із типових для англійської мови значень чи ні»² [8, 38].

Запозичення, яке спершу виникло в іншій мові, але поширене в німецькій та українській мовах через англійську мову, кваліфікуємо як англіцизм. Це також стосується випадків, коли англіцизми сформувалися від латинських або грецьких слів, а потім потрапили в німецьку та українську мову з англійської. Наприклад, нім. *Video* / укр. *відео* > англ. *video*. М. Ліліенкампф стверджує, що «в європейських мовах дедалі більше міжнародних слів є в основному англо-американськими інтернаціоналізмами». Він називає їх «англо-американськими євролексемами» або «англолатинізмами» [7, 46]. Уважаємо, що в цьому випадку англійська мова є безпосереднім джерелом запозичення.

Розглянемо сучасну ситуацію англомовного впливу на території Німеччини та України та зробимо спробу з'ясувати особливості цього процесу загалом та в конкретних сферах суспільного життя зокрема. Аналіз дібраного фактичного матеріалу на основі тематичного розподілу дав змогу виділити шість умовних рубрик: «Політика» (*Deutschland und Ausland*), «Культура» (*Kultur und Gesellschaft*), «Наука» (*Wissenschaft und Mobilität*), «Реклама» (*Werbung und Anzeigen*), «Економіка» (*Wirtschaft*) та «Спорт» (*Sport*). У текстах журналів «Der Spiegel» та «Український тиждень» переважає лексика, яка пов'язана з політикою: *Comeback-Versuch*, *Cyberexperten*, *Fake-Wahlplakate*,

1 пер. з нім. авт.

2 пер. з нім. авт.

Hacking, Hetz-Memes, Memes-Krieg, Onlineaktivisten, Tricks, Trolling, TV-Duells, Wikileaks («Der Spiegel»); *білборди, рейтинг, дебати, фейкові, тролі, лідер, бізнес, саміт, телевізійний, тендер, тренд, старт, модератор, рекордно, тренінг* («Український тиждень»). Англійські запозичення у рубриках «Культура», «Наука» та «Економіка» практично однаковою мірою вживаються у статтях німецької й української преси. Найменше англійців зафіксовано у журналі «Der Spiegel» у рубриці «Спорт», а в журналі «Український тиждень» – у рекламі.

Серед запозичень, що з'явилися в німецькій та українській пресі нещодавно, виокремлюємо такі англійці: *automatisierte Accounts* (*псевдо-акаунти неіснуючих користувачів*); *Darknet* (*темний інтернет*) – оверлейна мережа, доступ до якої можливий лише через певне програмне забезпечення; *Fake News* (*неправдиві новини*); *Social Bots* (*боти*); *Whistleblower* (*викривач*) – неправомірне з точки зору спільноти повідомлення владі про певні порушення норм, правил, невиконання наказів тощо («Der Spiegel»); *гендерні стереотипи* (пор. англ. *gender stereotypes*) – узагальнені уявлення та переконання про те, якими є і як поведуться чоловіки і жінки; *ейджизм* (пор. англ. *ageism*) – дискримінація людини на підставі її віку; *anti-access area denial* (*пристрої або заходи, спрямовані на запобігання зайняттю чи перетину противником певної території / акваторії або ділянки повітряного простору*); *domain of warfare* (*область війни*); *facing the war* (*глянути війні в обличчя*) («Український тиждень»).

На сторінках журналу «Der Spiegel» досить часто вжито запозичення *Brexit, Crowdfunding, Darknet, Fake News, Refugees Welcome, Whistleblower, Hashtag, Hipster, Stresstest*. Перераховані лексичні одиниці номіновані на англійцізм року в Німеччині. «Англійцізм року» (*Anglizismus des Jahres*) – незалежна ініціатива, створена 2010 року лінгвістом берлінського університету Prof. Dr. Anatol Stefanowitsch, що визначає найбільш вживане англійське запозичення кожного року. В Україні такої ініціативи поки не існує. Це свідчить про те, що питання поширення англійців в українській мові ще не є настільки актуальним, щоб визначати найпопулярніші запозичення кожного року.

Більшість запозичених англійців у німецькій та українській пресі підлягають графічній та морфологічній адаптації. Адаптацію розуміємо як пристосування запозиченої лексеми до норм мови-приймача. Особливістю сучасних англійців у німецькій пресі є пряме запозичення з неповним та поетапним підпорядкуванням графічній системі німецької мови. Англійцізми, які були запозичені в німецьку мову, переважно зберігають оригінальний варіант правопису, їхня передача відбувається графічними засобами англійської мови. Також варто зазначити, що німецька мова – єдина у світі, в якій іменники пишуть з великої літери. Ми зафіксували, що всі іменники-англійцізми набувають цієї типової риси орфографії німецької мови. Англійська літера «с» інколи переходить у німецьку «к». У період, який досліджував В. Янг, лексема *клуб* траплялася лише в оригінальному варіанті – *Club*. Під час аналі-

зу статей виявлено це слово в іншому вигляді – *Klub*, що засвідчує вдалу інтеграцію англійців. Тільки в сучасний період можливе функціонування двох паралельних орфографічних форм у тій самій статті: *Music / Musik, Strike / Streik, Website / Webseite*. Такі семантичні конфлікти свідчать про неповне пристосування цих англійців.

На відміну від німецької мови, запозичені в українську пресу англійцізми передаються способом транслітерації: латиничні букви запозиченого слова відтворюються на письмі за допомогою літер алфавіту української мови (кирилицею). Найчастіше англійцізм записується з урахуванням його фонетичного звучання в англійській мові. Проте це відбувається з багатьма неточностями, оскільки в англійській та українській мовах різний набір звуків. Значна частина англійців, що функціонують в журналі «Український тиждень», підпадає під правила, що існують в українській мові для написання іноземних слів: т. зв. правило «дев'ятки», подвоєння в іноземних словах [1, 301–302].

Цікавим виявилось вживання у статтях журналу «Український тиждень» англійців, що зберегли свій первинний спосіб написання, незважаючи на те що майже всі запозичення передаються кирилицею. Ми з'ясували, що це стали англійські фрази, які стали крилатими. На нашу думку, вживання загальновідомих англійських виразів у журналі додає тексту експресії: *Big chill, domain of warfare, fake media, fake news, infant terrible, just for fun, PostPlay* та ін., наприклад:

Це зобов'язання супроводжувало рішення визнати кіберпростір такою самою сферою, де можливе ведення воєнних дій (domain of warfare), як і суша, море та повітря (21).

На цій фінальній стадії Big Chill — великого охолодження — Всесвіт, однак, усе ще буде переповнений гравітаційними хвилями. ... Хіба що стався б такий Big Crunch, а відтак новий первинний вибух і народження наступного Всесвіту (47).

А той відіб'є м'яч у бік провідних ЗМІ, або, як він називає їх, fake media (66).

Зафіксовано, що в журналах «Der Spiegel» та «Український тиждень» найчисельнішу групу серед англійців становлять іменники – 91,07 % від загальної кількості аналізованих лексем та 82% відповідно. Вони набувають не властивих для англійської мови категорій роду та відмінка, які в мовах-реципієнтах інформують про граматичні ознаки певних лексичних одиниць. Відомо, що в англійській мові немає граматичного роду, а особові займенники вживаються відповідно до натурального роду іменника. В українській мові граматичний рід іменника визначається за його семантичними ознаками (значенням іменника), морфологічною будовою, за синтаксичними зв'язками з іншими словами в реченні. Під час адаптації до граматичних норм української мови більшість запозичених лексем (83%) отримують чоловічий рід. Їм притаманне нульове закінчення, типові англійські суфікси *-er, -or* на позначення професій, виду діяльності: *глайлер, клерк, консалтинг, лейбл, пітчинг хакер*. Англійцізми жіночого та середнього роду становлять 10% і 7% відповідно: *інновація, маркетинг, презентація; тренування*.

У німецькій мові кожен іменник має свою граматичну категорію роду, яка позначається за допомогою артикля, що стоїть перед іменником: *Maskulina (Artikel DER)*, *Neutra (Artikel DAS)*, *Feminina (Artikel DIE)*. Тому визначення роду англіцизмів-іменників викликає деякі проблеми. Частина досліджених англіцизмів у німецькій пресі не набула жодної родової належності. Присвоєння родів іменникам-англіцизмам відбувалося, на нашу думку, за: **лексичною схожістю** (*lexikalische Ähnlichkeit*): *der Airport* (пор. нім. *der Flughafen*), *der Button* (пор. нім. *der Knopf*), *die City* (пор. *die Stadt*), *die Economy* (пор. нім. *die Wirtschaft*), *der Post* (пор. нім. *der Beitrag*), *die Highschool* (пор. нім. *die Hochschule*); **статтю** (*natürliches Geschlecht*): *der Mann*; *der Gentleman*, *der Entertainer*, *der Politicker*, *der Whistleblower*; **діє** (*die Dame*): *die First Lady*; **морфологічною аналогією** (рід іменника визначається за його формою, тобто на основі суфіксів) (*Morphologische Analogie*). Граматичне значення чоловічого роду (*maskulin*) виражають більшість іменників із суфіксом *-er*: *der Banner*, *der Browser*, *der Eye-Catcher*, *der Manager*, *der Server*, *der Team-Messenger*. Значна кількість англіцизмів має форму на *-ing*. Як правило, вони позначають абстрактні поняття, процеси і в німецькій мові вживаються з артиклем середнього роду: *das Handling*, *das Mailing*, *das Trolling*, *das Carsharing*, *das Kidnapping*. Англіцизми, похідні від фразових дієслів або часток (*Anglizismen aus Verb und Partikel*), отримують середній рід: *das Start-up*, *das Comeback*.

В англійській мові іменники утворюють множину найчастіше додаванням закінчень «s», «es». У німецькій мові процес формування множини набагато складніший. Майже всі аналізовані іменники-англіцизми зберегли форму множини мови-донора: *Accessories*, *Accounts*, *Bags*, *Bands*, *Beats*, *Bitches*, *Bytes*, *Champions*, *Charts*, *Chips*, *Deals*, *Designs*, *E-Mails*, *Fans*, *Flops*, *Fotos*, *Hipsters*, *Hits*. Іменники чоловічого роду на *-er*, так само як і німецькі іменники із цим суфіксом, мають у множині нульове закінчення: *der Boxer* – *pl. die Boxer*; *der Designer* – *pl. die Designer*; *der Keyboarder* – *pl. die Keyboarder*; *der Manager* – *pl. die Manager*. У журналі «Український тиждень» лише кілька англіцизмів вжито у формі множини: *лайки*, *блокбастери*, *мейнстріми*, *дрони*, *глайдери*, *білборди*, *шоумени*.

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Узагальнення результатів проведеного дослідження за матеріалами сучасної німецької та української преси, зокрема журналів «Der Spiegel» та «Український тиждень», дає підстави дійти важливих висновків:

Суспільно-політична преса сприяє процесу запозичення англійської лексики в німецьку та українську мови. Стрімкий розвиток науки і техніки, тенденція до глобалізації, проникнення інновацій у всі сфери повсякденного життя людей, фактор економії мови є вагомими причинами появи англіцизмів. У контексті нашого дослідження ми проаналізували німецькі та українські англіцизми за однаковими аспектами, провели їх зіставний аналіз на лексичному, графічному, морфологічному рівнях та встановили спільні й відмінні риси.

Кількісний аналіз показав, як опрацьовані 1020 («Der Spiegel») та 350 («Український тиждень») англіцизмів формують тематичні групи, що уможливило виявити, які сфери життя німецького та українського суспільства є найбільш відкритими для лексичних запозичень з англійської мови. У текстах журналів «Der Spiegel» та «Український тиждень» переважає лексика, пов'язана з політикою. На протигагу цьому англомовні запозичення у рубриках «Культура», «Наука і техніка» та «Економіка» практично однаковою мірою вживаються у статтях як німецької, так і української преси. Найменше англіцизмів зафіксовано в журналі «Der Spiegel» у рубриці «Спорт», а в журналі «Український тиждень» – у рекламі. У кожному журналі вживаються переважно поняття, що стосуються актуальних подій у Німеччині та Україні. Низка англіцизмів, які мають високу частоту вживання та представлені в обох журналах, є спільними для обох досліджуваних мов.

Англіцизми в німецькій пресі, як правило, зберігають свій оригінальний варіант правопису, тоді як в українській пресі відбувається перехід від латиниці до кирилиці. Запозичення передаються найчастіше українськими літерами з урахуванням звучання англіцизму.

Проаналізовані в журналах «Der Spiegel» та «Український тиждень» англіцизми є різної частиномовної належності, проте переважають іменники. Під час адаптації до граматичних норм мов-реципієнтів всі англіцизми-іменники, дібрані з журналу «Український тиждень», утворюють множину за українськими правилами. Значна кількість таких іменників-англіцизмів зберегла форму множини мови-донора; англіцизми чоловічого роду на *-er*, так само як і німецькі іменники із цим суфіксом, отримують у множині нульове закінчення.

Досліджуючи артиклі англіцизмів, ми виділили певні ознаки, за якими, на нашу думку, відбувалося присвоєння родів іменникам. Механізм наділення англіцизмів родом не до кінця сформований через відсутність сталих норм. Очевидно, саме тому значна кількість англіцизмів у журналі була зафіксована взагалі без артикля.

Зміни, які відбулися в системі запозичень з англійської мови протягом досліджуваного періоду, виявляють процес розвитку лексичної системи німецької та української мов. Семантичний та словотвірний-структурний аналіз англіцизмів показав, що вони є частиною загальнонаціонального німецького та українського лексикону, а також виявляють свої специфічні ознаки.

Можна стверджувати, що загалом процеси адаптації англіцизмів у двох різних неспоріднених мовах є подібними. Ці подібності виражаються як на лексичному, так і частково на морфологічному рівнях. Відмінним є процес пристосування до графічних норм мови-реципієнта, оскільки англіцизми легше інтегруються в німецьку мову, що зумовлено належністю обох мов до однієї мовної сім'ї.

Наведені особливості адаптації англіцизмів не вичерпують усіх аспектів проблеми. Робота з наявним матеріалом доводить необхідність вивчення адаптації англіцизмів, наприклад, на фонологічному рівні, що потребує подальшої наукової розвідки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О. М. Українська мова та література : Довідник. Завдання в тестовій формі : 1 ч. / О. М. Авраменко, М. Б. Блажко. – [вид. 7-е, допов.]. – К. : Грамота, 2017. – 568 с.
2. Архипенко Л. М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця ХХ – початку ХХІ ст.): автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Л. М. Архипенко. – Харків, 2005. – 20 с.
3. Carstensen B. Englische Einflüsse auf die deutsche Sprache nach 1945 / Broder Carstensen. – Heidelberg : Winter, 1965. – 402 s.
4. Duden. Deutsches Universalwörterbuch. – Mannheim : Dudenverlag, 2001. – 1892 s.
5. Eisenberg P. German as an Endangered Language? Globalisation and the Future of German / Peter Eisenberg. – Berlin, New York : De Gruyter, 2008. – S. 121–137.
6. Kupper S. Anglizismen in deutschen und französischen Werbeanzeigen : zum Umgang von Deutschen und Franzosen mit Anglizismen / Sabine Kupper. – Marburg : Tectum, 2003. – 273 S.
7. Lilienkamp M. Angloamerikanismus und Popkultur : Untersuchungen zur Sprache in französischen, deutschen und spanischen Musikmagazinen / Marc Lilienkamp. – Berlin : P. Lang, 2001. – 600 s.
8. Schütte D. Das schöne Fremde : anglo-amerikanische Einflüsse auf die Sprache der deutschen Zeitschriftenwerbung / Dagmar Schütte. – Opladen : Westdeutscher Verlag, 1996. – 383 s.
9. Yang W. Anglizismen im Deutschen. Am Beispiel des Nachrichtenmagazins DER SPIEGEL / Wenliang Yang. – Berlin : De Gruyter, 1990. – 238 s.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Український тиждень [Журнал] / ЕСЕМ Медіа ГмбХ ; ТОВ «Український тиждень» ; голов. ред. Д. Крапивенко. – К. : Новий Друк, 2007. – № 44 (572), 2-8.11.2018. – 2018. – 66 с.
2. Der Spiegel [Magazin] / SPIEGEL-VERLAG RUDOLF AUGSTEIN GMBH & CO. KG, Chefredakteur Klaus Brinkbäumer. – Hamburg, № 37/9.9.2017. – 2017. – 140 s.